УДК 391:001.8:050 «2017–2020»
DOI https://doi.org/10.32782/2307-7778/2026.2.8

Антоніна КІЗЛОВА
доктор історичних наук, доцент кафедри історії факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», просп. Берестейський, 37, м. Київ, Україна, 03056 (ant_kiz@ukr.net)

Antonina KIZLOVA
Doctor of Historical Sciences, Associate Professor at the Department of History Faculty of Sociology and Law National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute», 37 Beresteiskyi Ave, Kyiv, Ukraine, 03056 (ant_kiz@ukr.net)

ORCID: http://orcid.org/0000-0002-2056-3834

РЕЦЕНЗУВАННЯ КНИГ НА СТОРІНКАХ ЖУРНАЛУ “COSTUME” (2017–2020) В ОРГАНІЗАЦІЇ ДОСЛІДЖЕНЬ З ІСТОРІЇ КОСТЮМА

Анотація. Мета роботи *– охарактеризувати роль книжкових рецензій у журналі «Costume» в організації досліджень з історії костюма, визначити масштаб і динаміку рецензійного корпусу, його авторську структуру, тематичні пріоритети та основні функції рецензій.* ***Методологія дослідження*** *ґрунтується на поєднанні принципів історизму та об’єктивності, корпусного, контент- і функціонального аналізу, порівняльно-історичного методу, бібліографічного й системного підходів.* ***Наукова новизна*** *визначається тим, що рецензійний розділ «Book Reviews» уперше розглянуто як цілісний сегмент наукової комунікації та механізм організації дисциплінарного поля історії костюма: установлено кількісний масштаб і часову оперативність рецензування, охарактеризовано авторську структуру, простежено участь представників редакційної колегії, визначено основні функції рецензій та їх поєднання.* ***Висновки.*** *Рецензійний розділ Costume у 2017–2020 рр. був не допоміжним інформаційним сегментом журналу, а важливим механізмом виробництва, оцінювання та циркуляції знань з історії костюма. Досліджений корпус дає підстави розглядати його як достатньо репрезентативний для аналізу редакційної та комунікативної практики журналу. Оперативність рецензійної практики «Costume» не зводилася до максимально швидкої реакції, а передбачала підтримання актуальності видання в професійній дискусії за умов достатньої аналітичної дистанції. Аналіз авторського складу засвідчив поєднання широкого кола залучених фахівців із невеликим стабільним ядром активних рецензентів. Це свідчить про взаємодію редакційної координації та ширшого професійного експертного середовища. Повторне залучення окремих авторів було пов’язане переважно з відповідністю їхньої професійної компетентності певним тематичним і методологічним сегментам рецензованої літератури. У рецензіях поряд із базовими інформаційною та критично-оцінювальною функціями систематично реалізуються навігаційна, методологічна, легітимаційна, коригувальна й програмна. Їх співвідношення показує, що рецензія в «Costume» переважно не обмежується повідомленням про зміст книги або загальною оцінкою її наукової вартості. Вона орієнтує дослідника в новій літературі, демонструє способи роботи з джерелами й матеріалом, визначає місце нової проблематики в дисциплінарному полі, фіксує недоліки та пропонує напрями їх подолання, а в окремих випадках безпосередньо формулює перспективи досліджень. Кількісні результати підтверджують переважання саме такого багатофункціонального типу. Загалом рецензійна практика «Costume» може бути інтерпретована як форма вторинного виробництва наукового знання, коли рецензент не лише реагує на вже опубліковане дослідження, а й визначає способи його прочитання, межі його наукової цінності та можливості подальшого використання. Особливе значення має те, що через рецензії до професійного поля вводяться не лише нові книги, а й нові джерела, методи, об’єкти та дослідницькі оптики. У цьому сенсі рецензійний розділ бере участь в організації самої структури дисциплінарного поля історії костюма.*

Ключові слова: *дисциплінарне поле, журнал «Costume», історія костюма, історія повсякдення, наукова комунікація, мода, одяг, організація наукових досліджень, рецензійна практика, рецензія.*

BOOK REVIEWS IN THE JOURNAL "COSTUME" (2017–2020) AS A MECHANISM FOR ORGANIZING RESEARCH IN COSTUME HISTORY

Abstract. The aim of the study *is to characterize the role of book reviews in the journal Costume in organizing research on the history of dress, to determine the scale and dynamics of the review corpus, its authorship structure, thematic priorities, and the main functions of reviews.* ***Methodology****. The research methodology is based on a combination of the principles of historicism and objectivity, corpus, content, and functional analysis, the comparative-historical method, and bibliographic and systemic approaches.* ***Scientific novelty****. The novelty of the study lies in the fact that the Book Reviews section is considered for the first time as an integral segment of scholarly communication and a mechanism for organizing the disciplinary field of dress history. The study establishes the quantitative scale and temporal responsiveness of the review practice, characterizes its authorship structure, traces the participation of members of the editorial board, and identifies the main functions of reviews and their combinations.* ***Conclusions****. In 2017–2020, the Costume review section was not merely an auxiliary informational segment of the journal but an important mechanism for the production, evaluation, and circulation of knowledge on the history of dress. The corpus examined provides sufficient grounds for regarding it as representative for analysing the journal's editorial and communicative practices. The timeliness of Costume's reviewing practice did not consist in responding as quickly as possible; rather, it involved maintaining the journal's relevance to professional debate while allowing sufficient analytical distance. Analysis of the authorship structure revealed a combination of a broad range of contributing specialists with a small, stable core of active reviewers. This indicates an interaction between editorial coordination and the broader professional expert community. The repeated engagement of particular authors was primarily associated with the correspondence between their professional expertise and specific thematic and methodological segments of the literature under review. Alongside the basic informational and critical-evaluative functions, the reviews systematically performed navigational, methodological, legitimizing, corrective, and programmatic functions. Their combination demonstrates that a review in Costume generally goes beyond reporting the contents of a book or providing an overall assessment of its scholarly value. It guides researchers through new literature, demonstrates ways of working with sources and material, determines the place of new issues within the disciplinary field, identifies shortcomings and proposes ways of addressing them, and, in some cases, directly formulates prospects for further research. Quantitative results confirm the predominance of this multifunctional type. Overall, the reviewing practice of Costume can be interpreted as a form of secondary knowledge production, in which the reviewer not only responds to a published study but also determines ways of reading it, the limits of its scholarly value, and the possibilities for its further use. Of particular significance is the fact that reviews introduce into the professional field not only new books but also new sources, methods, objects, and research perspectives. In this sense, the review section participates in shaping the very structure of the disciplinary field of dress history.*

Key words: *disciplinary field, «Costume» journal, costume history, history of everyday life, scholarly communication, fashion, clothing, reviewing practice, organization of scholarly research, book review.*

Постановка проблеми. Сучасний науковий журнал є складною системою різних типів публікацій, кожен із яких має власне функціональне призначення в науковій комунікації. В. Касянчук, досліджуючи типи матеріалів у рейтингових журналах гуманітарної тематики, наголосила, що на необхідності розглядати жанрову палітру наукової періодики як окремий предмет дослідження. На її думку, аналізуючи типи публікацій, слід ураховувати не лише редакційні вимоги, а й фактичну структуру опублікованого контенту, адже саме співвідношення різних жанрів дає змогу виявити особливості функціонування конкретного наукового видання. Показово, що серед гуманітарних журналів, котрі дослідила В. Касянчук, рецензії на книги становили другий за частотою тип публікації після наукових статей – 18% усього контенту; поряд із книжковими рецензіями авторка зафіксувала огляди інших ресурсів, виставок, фільмів та інших об'єктів наукової комунікації [1, с. 104]. Водночас кількісне визначення рецензії як окремого жанру саме по собі не пояснює її функціонального значення. О. Ясь, розглядаючи

рецензію у структурі наукової творчості історика, визначає її як один із важливих і найоперативніших видів наукової продукції та наголошує на її функціональній варіативності. Традиційне розуміння рецензії як критичного аналізу й оцінки наукової праці, за О. Ясем, слід доповнити врахуванням її інформаційної функції, яка забезпечує швидке введення нового дослідження до професійного наукового обігу [2, с. 97]. Окремого врахування потребує суперечливий статус книжкової рецензії у сучасній академічній культурі. Ф. Обенг-Одум звертає увагу на її маргіналізацію в умовах панування логіки «publish or perish», коли рецензії можуть бути сприйняті як другорядні публікації, перекази праць або некритичні схвальні відгуки [3, p. 87]. Водночас рецензія залишається формою критичного читання та професійної рефлексії, за допомогою якої нові наукові здобутки включаються до ширшого наукового діалогу, а також окреслюються перспективи досліджень різних проблем. Актуальність дослідження практик публікації книжкових рецензій зумовлена потребою перейти від розгляду їх як допоміжного жанру наукової періодики до аналізу їх реального внеску в циркуляцію історіографічного знання.

Журнал «Costume» посідає особливе місце у формуванні сучасного дослідницького поля історії костюма. Це спеціалізоване рецензоване видання, присвячене дослідженням історичного й сучасного одягу в широких часових та географічних рамках, котре поєднує практичні й теоретичні підходи, концентруючись на соціальному значенні одягу. Водночас структура журналу включає не лише наукові статті, а й рецензії та списки нових книг, журнальних статей і виставок [4; 5]. З 1 січня 2017 р. «Costume» видає «Edinburgh University Press», замість «Taylor & Francise». Видавничий перехід супроводжувався розширенням міжнародної видавничої інфраструктури журналу. Рецензійні матеріали журналу за 2017–2020 рр. послідовно представлені у «free access» та можуть бути систематично зібрані й зіставлені за єдиною процедурою. Важливим є й інституційний контекст журналу [6]. Саме така особливість робить «Costume» показовим для дослідження рецензійної практики як окремого механізму наукової комунікації.

Історія та зміст журналу «Costume» уже ставали предметом наукового дослідження рефлексії, передусім у зв'язку з ювілеями «Costume Society» й осмисленням ролі видання у становленні та розвитку історії костюма. У редакційній статті Е. Сондерс простежено історію створення журналу, його редакційної концепції та інституційного розвитку від перших випусків 1967 р.; особливу увагу приділено прагненню розглядати одяг як важливий складник соціальної історії та поєднувати предметно орієнтовані дослідження з ширшими історичними й міждисциплінарними підходами [7]. Важливим для розуміння редакційної моделі «Costume» є й випуск 2015 р., присвячений 50-річчю заснування «Costume Society». У редакційній статті В. Каммінг і А. Кім наголошено, що поряд із рецензованими науковими статтями журнал містить рецензії та некрологи, які забезпечують більшу гнучкість висловлювання й можливість професійного коментування поза жорсткішими рамками академічних протоколів [8]. Тим самим редакція визначає рецензію не як периферійний додаток до наукових статей, а як важливий елемент комунікативної структури видання, що дає змогу реагувати на актуальні праці, оцінювати їх і підтримувати професійну дискусію. І. Стюарт проаналізувала зміст і структуру матеріалів «Costume» за перші 44 роки його існування. Дослідниця звернула увагу на різноманітність авторського складу, тематичне охоплення журналу, його інформаційний потенціал і значення для доступу до ресурсів та праць з історії костюма [9]. У ювілейному випуску 2015 р. А. Кім як літопис діяльності «Costume Society», реконструювавши на матеріалах спогадів, некрологів, рубрики «Notes and Queries» не лише історію самого видання, а й професійне середовище, де формувалась історія костюма як напрям [10]. В. Каммінг уклала список 50 знакових публікацій журналу за 50 років його існування. Надані до вибраних статей коментарі важливі не лише для оцінки окремих праць, а й для розуміння того, які теми, підходи й дослідницькі напрями професійна спільнота вважає визначальними для інтелектуальної історії «Costume» [11].

Отже, «Costume» розглядали передусім крізь призму історії його створення й розвитку, редакційної концепції, тематичного змісту, авторського середовища, професійної спільноти, визначних публікацій. Водночас рецензійний розділ, зокрема його кількісний масштаб, тематична структура, авторсько-редакційна організація, оперативність і функції, дотепер не був предметом поглибленого аналізу як окремий корпус наукової комунікації.

Метою статті є охарактеризувати роль рецензійної практики журналу «Costume» щодо книг відповідного профілю в організації досліджень з історії костюма: визначити масштаб і динаміку рецензійного корпусу, охарактеризувати його авторську структуру, простежити тематичні пріоритети рецензованих видань і виявити основні функції рецензій. Такий підхід дає змогу уточнити особливості рецензійного розділу «Costume» не лише як засобу інформування про нову наукову продукцію.

Виклад основного матеріалу дослідження. Джерельною базою є повні тексти рецензій з усіх випусків журналу за 2017–2020 рр., що дає змогу уникнути вибіркового аналізу окремих показових текстів і простежити рецензійну практику як цілісний сегмент журнальної комунікації. Бібліографічні дані досліджуваних рецензій систематизовано в таблицях 1–4. Надалі за необхідності точно зазначати окремі роботи для поглибленого аналізу для їх точнішої ідентифікації вказуватиметься № п/п із цих таблиць.

Таблиця 1

Книжкові рецензії у журналі “Costume” за 2017 р.

Costume. 2017. Vol. 51. Issue 1. P. 134–143 [12].	**Costume. 2017. Vol. 51. Issue 2. P. 246–267 [13].**
№ п/п, вихідні дані рецензії	№ п/п, вихідні дані рецензії
1.51.1. Taylor E. Julian Robinson and Gracie Calvey, The Fine Art of Fashion Illustration. P. 134–135.	1.51.2. Nutz B. Medieval Clothing and Textiles 11, ed. by Robin Netherton and Gale R. Owen-Crocker. P. 246–247.
2.51.1. Ness C. April Calahan, Fashion Plates: 150 Years of Style, ed. by Karen Trivette Cannell. P. 135–136.	2.51.2. Tarrant N. E. A. Aileen Ribeiro, Clothing Art: The Visual History of Fashion, 1600–1914. P. 247–253.
3.51.1. Byrde P. Ingrid Mida and Alexandra Kim, The Dress Detective. A Practical Guide to Object-Based Research in Fashion. P. 137–138.	3.51.2. Hitchcock F. Anne Hollander, Sex and Suits. P. 253–254.
4.51.1. Salen J. Suzanne Rowland, Making Edwardian Costumes for Women. P. 138–139.	4.51.2. Campbell K. C. Lynne Zacek Bassett, with Robin Jaffee Frank, Gothic to Goth: Romantic Era Fashion and its Legacy. P. 254–256.
5.51.1. Mackrell A. Megan Hess, Coco Chanel. The Illustrated World of a Fashion Icon. P. 139.	5.51.2. Poppy P. Cassidy Percoco, Regency Women’s Dress: Techniques and Patterns 1800–1830. P. 256–257.
6.51.1. Ripley G. Andrew Bolton, Manus x Machina Fashion in an Age of Technology. P. 140–141.	6.51.2. Stevens C. Jane Bradbury and Edward Maeder, American Style and Spirit: Fashions and Lives of the Roddis Family 1850–1995. P. 257–260.
7.51.1. Anderson F. London Couture 1923–1975: British Luxury, ed. by Amy de la Haye and Edwina Ehrman. P. 141–142.	7.51.2. Taylor L. Wendy Salmond, Wifried Zeisler and Russell E. Martin, Constantin Makovsky: The Tsar’s Painter in America and Paris. P. 260–261.
8.51.1. Ballard L.-M. Pravina Shukla, Costume: Performing Identities through Dress. P. 142–143.	8.51.2. Toomer H. Angela Lynne, Nursery Days. P. 261–262.
	9.51.2. Behlen B. Valerie Steele and Melissa Mara, with Susanne Bartsch and Waleed Khairzada, Fashion Underground: The World of Susanne Bartsch. P. 262–263.
	10.51.2. O’Neill A. Carol Tulloch, The Birth of Cool. Style Narratives of the African Diaspora. P. 263–265.
	11.51.2. Quinton R. Louise Coffey-Webb, Managing Costume Collections: An Essential Primer. P. 265–266.
	12.51.2. Cole S. Fashion Studies: Research Methods, Sites and Practices, ed. by Heike Jenss. P. 266–267.

Таблиця 2

Книжкові рецензії у журналі “Costume” за 2018 р.

Costume. 2018. Vol. 52. Issue 1. P. 135–152 [14].	**Costume. 2018. Vol. 52. Issue 2. P. 290–307 [15].**
№ п/п, вихідні дані рецензії	№ п/п, вихідні дані рецензії
1.52.1. Walton Rogers P. Ulla Mannering, Iconic Costumes. Scandinavian Late Iron Age Costume Iconography. P. 135–136.	1.52.2. Capwell T. Donald J. LaRocca, How to Read European Armor. P. 290–291.
2.52.1. Taylor E. Colors in Fashion, ed. by Jonathan Faiers and Mary Westerman Bulgarella. P. 136–138.	2.52.2. Ashelford J. Elizabeth Currie, Fashion and Masculinity in Renaissance Florence. P. 291–292.
3.52.1. Sprecher D. Alan Hopkins and Vanessa Hopkins, Waistcoats: From the Hopkins Collection c. 1720–1950. P. 138–140.	3.52.2. Tankard D. Margaret Spufford and Susan Mee, The Clothing of the Common Sort 1570–1700. P. 292–293.
4.52.1. Campbell K. C. An Agreeable Tyrant: Fashion After the Revolution, ed. by Alden O’Brien. P.140–144.	4.52.2. North S. Timothy Campbell, Historical Style: Fashion and the New Mode of History, 1740–1830. P. 294–295.
5.52.1. Jarvis A. Fiona Anderson, Tweed. P. 144–146.	5.52.2. David A. M. Carolyn A. Day, Consumptive Chic: A History of Beauty, Fashion, and Disease. P. 295–296.
6.52.1. Ness C. Lesley Ellis Miller, Balenciaga: Shaping Fashion. P. 146–147.	6.52.2. Lambert M. Bianca M. Du Mortier, Costume and Fashion, Rijksmuseum. P. 296–297.
7.52.1. Berkowitz M. Carol Zemel, Looking Jewish: Visual Culture and Modern Diaspora. P. 147–148.	7.52.2. Kelley V. Cheryl Buckley and Hazel Clark, Fashion and Everyday Life: London and New York. P. 297–298.
8.52.1. Ripley G. Andrew Bolton, Rei Kawakubo / Comme des Garçons: Art of the In-Between. P. 148–150.	8.52.2. Evans G. Peter Kimpton, Edwardian Ladies’ Hat Fashions. Where did you get that hat? P. 299–300.
9.52.1. Hodge C. M. Barbara Brownie, Acts of Undressing. Politics, Eroticism and Discarded Clothing. P. 150–151.	9.52.2. Mackrell A. Catherine Tackley, Rhythm & Reaction: The Age of Jazz in Britain. P. 300.
10.52.1. Isaac V. Donatella Barbieri, Costume in Performance: Materiality, Culture and the Body. P. 151–152.	10.52.2. Salen J. [a] Suzanne Rowland, Making Vintage 1920s Clothes for Women. [b] Sarah Magill, Making Vintage 1940s Clothes for Women. P. 301.
	11.52.2. Isaac V. Gary Chapman, Dolly Tree, A Dream of Beauty. P. 302–303.
	12.52.2. Walker I. Sheila Cliffe, The Social Life of Kimono. P. 303–304.
	13.52.2. Hitchcock F. Francesca Granata, Experimental Fashion: Performance Art, Carnival and the Grotesque Body. P. 304–306.
	14.52.2. Singer P. Refashioning and Redress: Conserving and Displaying Dress, ed. by Mary M. Brooks and Dinah D. Eastop. P. 306–307.

Таблиця 3

Книжкові рецензії у журналі “Costume” за 2019 р.

Costume. 2019. Vol. 53. Issue 1. P. 126–142 [16].	**Costume. 2019. Vol. 53. Issue 2. P. 284–297 [17].**
1	**2**
№ п/п, вихідні дані рецензії	№ п/п, вихідні дані рецензії
1.53.1. Brandenburgh C. Elizabeth Coatsworth and Gale R. Owen-Crocker, Clothing the Past: Surviving Garments from Early Medieval to Early Modern Western Europe. P. 126–127.	1.53.2. Poppy P. The Household Inventories of Helmingham Hall (Suffolk), 1597–1741, ed. by Moira Colman. P. 284.
2.53.1. Miller L. E. Clare Backhouse, Fashion and Popular Print in Early Modern England: Depicting Dress in Black-Letter Ballads. P. 127–128.	2.53.2. Wilcox D. Janet Arnold, Jenny Tiramani, Luca Costigliolo, et al., Patterns of Fashion 5: The Content, Cut, Construction and Context of Bodies, Stays, Hoops and Rumps c.1595–1795. P. 285–286.
3.53.1. Mikhaila N. Elizabeth Friendship, Making Working Women’s Costume: Patterns for Clothes from the Mid-15th to Mid-20th Centuries. P. 129.	3.53.2. Burman B. Pam Inder, Dresses and Dressmaking from the Late Georgians to the Edwardians. P. 286–287.

Продовження таблиці 3

1	2
4.53.1. Johnston L. Rachel Worth, Clothing and Landscape in Victorian England, Working-Class Dress and Rural Life. P. 130–131.	4.53.2. Nicklas C. Deirdre Murphy, The Young Victoria. P. 288–289.
5.53.1. Tarrant N. E. A. Heather Toomer, Fashionable White-Embroidered Accessories c.1840 to 1900. P. 131.	5.53.2. Buruma A. Jess Berry, House of Fashion. P. 289–290.
6.53.1. Nicklas C. Don Chapman, Wearing the Trousers: Fashion, Freedom and the Rise of the Modern Woman. P. 132–133.	6.53.2. Marschner J. Kate Strasdin, Inside the Royal Wardrobe: A Dress History of Queen Alexandra. P. 290–291.
7.53.1. Shawcross R. Edward Maeder, Walk This Way: Footwear from the Stuart Weitzman Collection of Historic Shoes. P. 133–135.	7.53.2. Reeder J. G. Michèle Gerber Klein, Charles James: Portrait of an Unreasonable Man. P. 291–292.
8.53.1. Lorenzo, de V. A. [a] Mariu Emilas, Balenciaga: Mi Jefe; [b] Hubert de Givenchy, Denis Itxaso, Tony Willlis, Eloy Martinez de la Pera and Igor Uria, Rachel L. Mellon. P. 135–137.	8.53.2. Cole S. Daniel Delis Hill, Peacock Revolution: American Masculine Identity and Dress in the Sixties and Seventies. P. 292–294.
9.53.1. Bradford J. Kate Nelson Best, The History of Fashion Journalism. P. 137–138.	9.53.2. Banić S. Andrew Bolton, Heavenly Bodies: Fashion and the Catholic Imagination. P. 294–295.
10.53.1. Blackman C. Fashion Game Changers. Reinventing the 20th Century Silhouette, ed. by Karen Van Godtsenhoven, Miren Arzalluz and Kaat Debo. P. 138–139.	10.53.2. Geissler S.-M. Therèsa M. Winge, Costuming Cosplay: Dressing the Imagination. P. 295–296.
11.53.1. Gilbert J. European Fashion: The Creation of a Global Industry, ed. by Regina Lee Blaszczyk and Véronique Pouillard. P. 139–141.	11.53.2. Taylor L. Clair Hughes, Hats. P. 296–297.
12.53.1. Ripley G. Fashion Curating: Critical Practice in the Museum and Beyond, ed. by Annamari Vänskä and Hazel Clark. P. 131–142.	

Таблиця 4

Книжкові рецензії у журналі «Costume» за 2020 р.

Costume. 2020. Vol. 54. Issue 1. P. 151–164 [18].	Costume. 2020. Vol. 54. Issue 2. P. 272–281 [19].
1	2
№ п/п, вихідні дані рецензії	№ п/п, вихідні дані рецензії
1.54.1. Davidson H. Kimberly S. Alexander, Treasures Afoot: Shoe Stories from the Georgian Era. P. 151–152.	1.54.2. Richardson J. French Fashion, Women & The First World War, ed. by Maude Bass-Krueger and Sophie Kurkdjian. P. 272–274.
2.54.1. Majer M. Fashion in European Art: Dress and Identity, Politics and the Body, 1775–1925, ed. by Justine De Young. P. 152–154.	2.54.2. Jones M. Jenny Lister, Mary Quant. P. 274–275.
3.54.1. Taylor L. The Pioneer Clothing Project, Oysters and Oilskins: The Clothes of Victorian East Coast Fishermen. P. 154–155.	3.54.2. Bailey-Dowling J. Fashion Crimes: Dressing for Deviance, ed. by Joanne Turney. P. 275–276.
4.54.1. [a] Hughes C. Kiera Vaclavik, Fashioning Alice: The Career of Lewis Carroll's Icon, 1860–1901. [b] Rebecca-Anne C. Do Rozario, Fashion in the Fairy-Tale Tradition: What Cinderella Wore. P. 155–157.	4.54.2. McLoughlin M. Kerry Taylor, Galliano: Spectacular Fashion. P. 276–277.
5.54.1. Wahl K. Tailored for Freedom. The Artistic Dress around 1900 in Fashion, Art and Society, ed. by Magdalena Holzhey and Ina Ewers-Schultz. P. 157–158.	5.54.2. Pollen A. Fashion and Politics, ed. by Djurdja Bartlett. P. 278–279.
6.54.1. Salen J. Ciara Phipps and Claire Reed, Making Vintage 1930s Clothes for Women. P. 158–159.	6.54.2. Nicklas C. Fashion, Identity and Power in Modern Asia, ed. by Kyunghee Pyun and Aida Yuen Wong. P. 280–281.
7.54.1. Salen J. Theresa Parker, Making Vintage 1950s Clothes for Women. P. 159–160.	
8.54.1. Boydell C. Konstantina Hlaváčová, The Mad Silkman: Zika and Lida Ascher Textiles and Fashion. P. 160–161.	

Продовження таблиці 4

1	2
9.54.1. Kett A. V. Fashion, Agency and Empowerment: Performing Agency, Following Script, ed. by Annette Lynch and Katalin Medvedev. P. 161–162.	
10.54.1. Lee Yu. Fashion in Multiple Chinas: Chinese Styles in the Transglobal Landscape, ed. by Wessie Ling and Simone Segre-Reinach. P. 163–164.	
11.54.1. Isaac V. Barbara Burman and Ariane Fennetaux, The Pocket: A Hidden History of Women's Lives, 1660–1900. P. 270–272.	

Важливо розрізняти бібліографічні позиції та власне тексти рецензій: у корпусі налічується 84 рецензовані бібліографічні позиції, тоді як у текстах рецензій К. Х'юджес, Дж. Сален, А. В. де Лоренцо охарактеризовано по два різні видання. Під час підрахунку статистики оперативності рецензій ураховуються окремі праці в межах однієї рецензії окремо, в інших випадках – бібліографічні позиції.

Цифрова доступність джерел у цьому дослідженні має значення не лише як технічна передумова формування корпусу. Її значення полягає насамперед у тому, що вона створює умови для повноти, прозорості й відтворюваності корпусного аналізу. Рецензія ж як така покликана оперативно орієнтувати професійну спільноту в новій науковій продукції, тож за умови цифрової доступності можливості для цього розширюються. Водночас цифрова доступність не розглядається як критерій оцінювання наукової якості рецензованої праці або рецензії.

Теоретико-методологічна рамка дослідження ґрунтується на поєднанні кількох підходів до рецензій. В. Касянчук розглядає книжковий огляд як самостійний тип публікації у структурі наукового журналу [1, с. 104–105]. О. Ясь передусім виокремлює інформаційну та критично-оцінювальну функції рецензії, її оперативність і функціональну варіативність [2, с. 97, 98, 105]. Ф. Обенг-Одум розглядає рецензію як практику критичного читання та включення нової праці до ширшого наукового діалогу [3]. Е. Д. Лі, Б. Т. Грін, К. Д. Джонсон і Дж. Найквіст конкретизують критерії професійного оцінювання рецензованої праці – її цілей, змісту, аргументації, якості, внеску, відповідності цільовій аудиторії та співвідношення з іншими дослідженнями [20, p. 63–65]. Тож у статті, виходячи із сукупності поглядів згаданих дослідників, розглядаються п'ять пов'язаних функцій рецензії: навігаційна, методологічна, легітимаційна, коригувальна та програмна, які конкретизують ширші інформаційну та критично-оцінювальну функції.

За півріччями рецензії розподіляються нерівномірно. Утім, наявність рецензій у кожному з досліджуваних випусків дає підстави стверджувати, що розділ «Book Reviews» – це регулярна частина редакційної політики, через яку журнал систематично реагує на появу нових досліджень. Така регулярність принципово значуща для розуміння організаційної функції розділу. Читач отримує можливість не лише ознайомитися з окремими новими виданнями, а й побачити, які теми, періоди, регіони, методи та дослідницькі підходи в певний момент стають предметом професійної уваги.

Одним із важливих показників функціонування рецензійного розділу є час між появою рецензованого видання та публікацією рецензії. Його аналіз дає змогу оцінити, наскільки оперативно журнал реагував на нову наукову продукцію. Щодо випадків рецензування видань уже в рік їх публікації: 2017 р. (табл. 1: 2.51.2; 6.51.2); 2018 р. (табл. 2: 9.52.2); 2019 р. (табл. 3: 4.53.2). Ці випадки особливо виразно демонструють функцію рецензійного розділу як оперативного каналу професійної комунікації.

Однак найтиповішою моделлю є така, коли рецензія виходила наступного календарного року після книги. 2017 р. рецензійний розділ систематично реагував на публікації 2016 р.

(табл. 1: 4.51.1; 6.51.1; 3.51.2; 4.51.2; 10.51.2; 11.51.2; 12.51.2). 2018 р. – 2017 р. (табл. 2: 3.52.1; 5.52.1; 6.52.1; 8.52.1; 10.52.1; 1.52.2; 2.52.2; 3.52.2; 5.52.2; 6.52.2; 7.52.2; 8.52.2; 10.52.2 a; 10.52.2 b; 11.52.2; 12.52.2; 14.52.2). 2019 р. значна частина рецензованих праць датована 2018 р. (табл. 3: 3.53.1; 4.53.1; 5.53.1; 7.53.1; 10.53.1; 11.53.1; 1.53.2; 2.53.2; 3.53.2; 5.53.2; 7.53.2; 8.53.2; 9.53.2; 10.53.2), а 2020 р. – 2019 р. (табл. 4: 2.54.1; 4.54.1 a; 6.54.1; 7.54.1; 8.54.1; 9.54.1; 11.54.1; 1.54.2; 2.54.2; 3.54.2; 4.54.2; 5.54.2). Водночас дворічний інтервал (табл. 1: 1.51.1; 2.51.1; 3.51.1; 5.51.1; 7.51.1; 8.51.1; 1.51.2; 5.51.2; 7.51.2; 8.51.2; 9.51.2; табл. 2: 1.52.1; 2.52.1; 4.52.1; 9.52.1; 4.52.2; 13.52.2; табл. 3: 1.53.1; 2.53.1; 6.53.1; 8.53.1 a; 8.53.1 b; 9.53.1; 12.53.1; 6.53.2; 11.53.2; табл. 4: 1.54.1; 3.54.1; 4.54.1 b; 5.54.1; 10.54.1; 16.54.2) часто стосується фундаментальних, міждисциплінарних або спеціалізованих видань, які потребували ґрунтовнішого опрацювання. Лише одна рецензія – М. Берковіца на працю 2015 р. «Looking Jewish: Visual Culture and Modern Diaspora» (автор – К. Земель) вийшла через три роки – 2018 р. (табл. 2: 7.52.1), що також не слід трактувати як відсутність оперативності.

Загалом чотири рецензії із 87 (4,6%) опубліковано того самого року, що й рецензована праця; 50 (57,46%) – через один рік; 32 (36,8%) – через два роки; лише одна рецензія (1,14%) – через три роки (табл. 1–4).

Окремої уваги потребує структура кола авторів рецензійного розділу «Costume», бо її аналіз дає змогу перейти до характеристики способів організації експертного середовища журналу. Протягом досліджуваного періоду рецензії підготували 65 авторів (табл. 1–4). Їхня участь у роботі розділу була нерівномірною. 52 автори (80%) були рецензентами лише один раз, вісім авторів (12,3%) підготували по дві рецензії, чотири автори (6,15%) – по три, а один автор (1,54%) – чотири рецензії. Особливо показовою є група найактивніших рецензентів. В. Ісаак, Ш. Ніклас, Дж. Ріплі та Л. Тейлор підготували по три рецензії кожна, тоді як Дж. Сален стала рецензенткою чотири рази. Тож лише п’ять авторів, або 7,7% від загалу, забезпечили 16 із 84 рецензій (19,0%). Це вказує на відкритість рецензійного розділу до широкого кола фахівців, що забезпечувало різноманітність авторських позицій за існування невеликого, але достатньо продуктивного й затребуваного ядра авторів, чия систематична участь у формуванні рецензійного контенту створювала певну спадкоємність і стабільність оцінювання нової наукової літератури.

Особливий інтерес становить група авторів із найвищою повторною активністю, адже специфіка їхніх рецензій дає змогу з’ясувати, чи була повторна участь пов’язана з певною спеціалізацією.

Найбільш сталими тематично є рецензії Дж. Сален (в одній із них охарактеризовано одразу дві книги). У рецензії на «Making Edwardian Costumes for Women» С. Роуленд увагу приділено використанню музейних предметів як основи для створення викрійок, історичних технік шиття, способів носіння одягу та реконструкції окремих елементів костюма. Подальші рецензії присвячено виданням «Making Vintage 1920s Clothes for Women» С. Роуленд й у тому самому тексті «Making Vintage 1940s Clothes for Women» С. Мегілл, а також «Making Vintage 1930s Clothes for Women» і «Making Vintage 1950s Clothes for Women» К. Фіппс і К. Рід, орієнтованим на реконструкцію жіночого одягу різних періодів XX ст. (табл. 1: 4.51.1; табл. 2: 10.52.2 a; 10.52.2 b; табл. 4: 6.54.1; 7.54.1). Експертність Дж. Сален була пов’язана з оцінюванням видань, де історія костюма поєднується з реконструкцією, кроєм, технікою виготовлення та практичною роботою з речовими джерелами. Отже, її повторне залучення має виразну предметно-технологічну спеціалізацію.

Іншу модель демонструє В. Ісаак. У рецензії на «Costume in Performance: Materiality, Culture and the Body» Д. Барб’єрі увагу зосереджено на зв’язку костюма з виставою, тілом, антропологією, гендерними студіями, мистецтвом, театром і матеріальною культурою. Рецензія на «Dolly

Tree, A Dream of Beauty» Г. Чепмана переносить цю увагу до історії костюмного дизайну для сцени та кіно, тоді як «The Pocket: A Hidden History of Women's Lives, 1660–1900» Б. Берман і А. Феннето репрезентують підхід до невеликого предмета одягу як джерела жіночої, соціальної та матеріальної історії (табл. 2: 10.52.1; 11.52.2; табл. 4: 11.54.1). Отже, повторна участь В. Ісаак характеризується не вузькою предметною спеціалізацією, а стійкою орієнтацією на міждисциплінарне трактування костюма.

Ш. Ніклас у рецензії на «Wearing the Trousers: Fashion, Freedom and the Rise of the Modern Woman» Д. Чепмена розглядає жіночий одяг у контексті реформування одягу, соціальних змін, жіночої історії та політичної активності; особливу увагу звертає на використання газетних матеріалів і архівної документації. У її рецензії на «The Young Victoria» Д. Мерфі одяг розглядається через поєднання листів, щоденників, малюнків, живопису, збережених предметів одягу й аксесуарів. Нарешті, рецензія на «Fashion, Identity and Power in Modern Asia» (ред. К. Піун і А. Ю. Вонг) розширює перспективу до проблем ідентичності, влади, гендеру, споживання, колоніалізму та транскультурних зв'язків у Східній Азії (табл. 3: 6.53.1; 4.53.2; табл. 4: 6.54.2). Тож повторна участь Ш. Ніклас представляє соціокультурний і політичний підходи до історії одягу, що дає змогу розглядати костюм як інструмент формування ідентичності й суспільних відносин.

Дж. Ріплі рецензувала працю «Manus x Machina: Fashion in an Age of Technology» Е. Болтона, присвячену співвідношенню ручної та машинної роботи, технологічним процесам, професіям, дотичним до виробництва одягу й ролі консервації у дослідженні предметів. У відрецензованій книзі «Rei Kawakubo / Comme des Garçons: Art of the In-Between» Е. Болтона предметом аналізу є концептуальні межі між модою, мистецтвом і дизайном, авангардна практика та музейна виставка. Натомість видання «Fashion Curating: Critical Practice in the Museum and Beyond» (ред. А. Вянскя і Г. Кларк) зосереджується на розвитку модного кураторства, сучасних стратегіях музейної репрезентації, цифрових медіа, консервації та взаємодії музею з комерційним середовищем (табл. 1: 6.51.1; табл. 2: 8.52.1; табл. 3: 12.53.1). Отже, повторне залучення Дж. Ріплі пов'язане з її експертністю на перетині сучасної моди, музейних студій, історії матеріальної культури та нових способів інтерпретації й презентації костюма.

Л. Тейлор звернула увагу на працю «Constantin Makovsky: The Tsar's Painter in America and Paris» В. Салмонд, В. Цайслера та Р. Е. Мартіна, де костюм розглядається в контексті художньої репрезентації, міжнародної циркуляції образів та історично стилізованого костюма. У «Hats» К. Х'юджес увага переноситься на історію головних уборів, їхні гендерні та соціальні функції, тоді як праця «Oysters and Oilskins: The Clothes of Victorian East Coast Fishermen», підготовлена в рамках «The Pioneer Clothing Project», представляє одяг робітників і місцеву матеріальну культуру (табл. 1: 7.51.2; табл. 2: 11.53.2; табл. 4: 3.54.1). Тож повторна участь Л. Тейлор пов'язана з послідовним трактуванням одягу як соціального й культурного явища, здатного віддзеркалювати клас, професію, гендер, регіональну належність і суспільні зміни.

Зіставлення кола авторів рецензій зі складом редакційної структури журналу дає змогу визначити, якою мірою до підготовки рецензій залучалися безпосередньо члени редакційної колегії та інші особи, пов'язані з редакційною організацією журналу. Серед 65 авторів рецензій виявлено вісім осіб, які одночасно входили до складу редакції або редакційної колегії «Costume»: К. Стівенс, Б. Берман, П. Бірд, Ш. Коул, А. М. Девід, П. Поппі, Н. Е. А. Таррант і Л. Тейлор (табл. 1–4) [21]. Отже, представники редакційного складу становили 12,3% загального авторського складу рецензій. Ці вісім авторів разом підготували 13 із 84, тобто 15,5% рецензій. 12,3% авторів забезпечили 15,5% рецензій. Особливо показовим є розподіл активності всередині цієї групи. К. Стівенс, Б. Берма, П. Бірд і А. М. Девід підготували по одній рецензії. Ш. Коул, П. Поппі й Н. Е. А. Таррант стали рецензентами двічі, й лише Л. Тейлор,

котра це зробила тричі (табл. 1–4), увійшла до ядра найактивніших авторів розділу. Усе це свідчить про певну концентрацію рецензійної активності серед осіб, безпосередньо залучених до редакційної роботи, хоча їхня участь не була панівною.

Водночас частина представників редакційної структури, попри їхній безпосередній зв'язок із журналом, не представлена серед авторів рецензій у досліджуваному корпусі. Це, зокрема, К. Брювард, Дж. Дрюзідоу, М. Гейворд, М. Кайт, М. Мейнорд, А. Ріберіо, Е. Тарлол та В. Вільсон. Так само серед авторів рецензій не виявлено А. Кім, зазначеної як «Reviews Editor» [21]. Її ім'я, однак, є у самому рецензійному корпусі в іншій ролі: вона є співавторкою І. Міди у виданні «The Dress Detective. A Practical Guide to Object-Based Research in Fashion», яке рецензувала П. Бірд (табл. 1: 3.51.1). Отже, участь у редколегії не накладала автоматично обов'язку готувати саме рецензії для розділу, як і чиясь відсутність серед авторів рецензій не означала автоматично відсутності у його бібліографічному полі.

Тематичний і функціональний аналіз дає змогу перейти від питання «що рецензувалося?» до питання «як рецензійний розділ організовував професійне прочитання нової літератури?». Тому перш ніж перейти до аналізу кількісних показників, розглядаються конкретні приклади рецензій для унаочнення, як установлювалися ознаки рецензій, котрі потім підраховуються.

Аналіз повного корпусу рецензій «Costume» крізь призму концепції О. Яся, який виокремлює як основоположні їх інформаційну та критично-оцінювальну функції [2, с. 97, 98], дає змогу розглянути їх не лише як короткі повідомлення про нові видання, а як особливу форму наукової комунікації, у межах якої нова праця одночасно вводиться до професійного обігу та отримує експертну інтерпретацію.

Інформаційна функція рецензій у «Costume» реалізується в усіх рецензіях (табл. 1–4) насамперед через те, що рецензенти зазвичай не обмежуються бібліографічним повідомленням. Вони реконструюють зміст книги, характеризують її структуру, джерельну базу, методологічні підходи, хронологічні та географічні межі, типи використаних матеріалів і цільову аудиторію. Наприклад, Е. Тейлор у рецензії на «The Fine Art of Fashion Illustration» Дж. Робінсон і Г. Калві не лише повідомляє про структуру та ілюстративну базу видання, а й визначає модну ілюстрацію як окрему, недостатньо оцінену галузь, звертаючи увагу на приватну колекцію, професійну компетентність автора та історичний потенціал цього матеріалу (табл. 1: 1.51.1). К. Несс у рецензії на «Fashion Plates: 150 Years of Style, ed. by Karen Trivette Cannell» Е. Келеген перетворює повідомлення про видання на коротку історію модних ілюстрацій як джерела. Вона характеризує хронологічний принцип організації матеріалу, колекцію «Fashion Institute of Technology», співвідношення модної ілюстрації із соціальною та політичною історією, а також показує вплив фотографії на розвиток цього типу візуального матеріалу (табл. 1: 2.51.1). Ця особливість особливо виразна у рецензіях на праці, що вводять до історії костюма нові джерела або методи. У рецензії П. Бірд на «The Dress Detective. A Practical Guide to Object-Based Research in Fashion» І. Міди й А. Кім докладно пояснюються принцип предметно орієнтованих досліджень, робота з музейними предметами, фотографіями, модними ілюстраціями та іншими візуальними матеріалами. Рецензентка фактично повідомляє читачеві не лише про зміст книги, а й про запропоновану в ній дослідницьку процедуру (табл. 1: 3.51.1). Отже, інформаційна функція рецензій «Costume» передбачає повідомлення не лише про нове видання, а й про те, як його може використати дослідник. У цьому сенсі рецензія виконує своєрідну навігаційну функцію всередині дисципліни.

Критично-оцінювальна функція виявляється практично в усьому корпусі, але реалізується з різною інтенсивністю. Показовою є рецензія Е. Тейлор на «The Fine Art of Fashion Illustration» Дж. Робінсон і Г. Калві. Позитивна оцінка професійної компетентності авторів поєднується з критикою недостатньої академічної строгості, браку належних посилань на

цитати й недостатньої глибини для досвідченого дослідника історії костюма. Рецензентка водночас визнає значення книги як вступу до предмета і застерігає від її використання як повноцінного академічного дослідження (табл. 1: 1.51.1). Ще виразніше критично-оцінювальна функція реалізується у рецензії С. Норс на «Historical Style: Fashion and the New Mode of History, 1740–1830» Т. Кемпбелла. Рецензентка не просто викладає основну тезу книги, а перевіряє її на відповідність джерельним матеріалам, виявляє хронологічні й аргументаційні проблеми, звертає увагу на брак доказів щодо впливу модних ілюстрацій на історіографічні праці (табл. 2: 4.52.2). У рецензіях фактично проводиться експертна перевірка доказової сили авторської концепції.

Окремий рівень становить критика джерельної бази. У значній частині рецензій рецензент фактично перевіряє, наскільки коректно автор книги використовує візуальні, матеріальні чи документальні джерела. Показовим прикладом є рецензія Н. Міхаіли на «Making Working Women's Costume: Patterns for Clothes from the Mid-15th to Mid-20th Centuries» Е. Френдшіп. Рецензентка визнає практичну користь видання, але критикує відсутність приміток, нечітке розмежування авторських суджень і документованих фактів, брак джерел для значної частини викрійок та надмірну широту хронологічного охоплення (табл. 3: 3.53.1). Тож рецензія фактично встановлює критерії джерельної верифікованості реконструкції.

Загалом у «Costume» рецензенти оцінюють не лише загальну наукову цінність праці, а й її джерельну базу, методологію, аргументацію, структуру, повноту бібліографії, якість ілюстрацій, співвідношення тексту і візуального матеріалу, відповідність заявленій меті й цільовій аудиторії (табл. 1–4). Високо оцінюються не просто книги з великою кількістю ілюстрацій або предметів, а праці, у яких матеріал супроводжується належною документацією, контекстуалізацією, методологічною рефлексією та переконливою аргументацією. Натомість рецензенти систематично вказують на слабкі посилання, відсутність джерел, недостатню контекстуалізацію, хронологічні прогалини, надмірну описовість, невиправдані узагальнення або недостатню увагу до окремих груп. При цьому критична функція не обов'язково означає негативну оцінку: вона полягає у диференційованому визначенні наукової цінності видання.

Е. М. Девід у рецензії на «Consumptive Chic: A History of Beauty, Fashion, and Disease» К. А. Дей спочатку реконструювала попередню історіографію зв'язку одягу та здоров'я, назвала праці С. М. Ньютон, П. Каннінгем, П. Бланка й К. Еванс, а потім визначила внесок К. А. Дей у розвиток цього напряму. Водночас вона вказала на недостатньо розроблений аспект раси та імперіалізму й прямо сформулювала перспективу, яку могли б розвинути інші дослідники (табл. 2: 5.52.2). Тож критична оцінка в рецензіях «Costume» може бути порівняльною та історіографічною.

Навігаційна функція виникає там, де інформаційна переходить у орієнтування читача в новому дослідницькому матеріалі [1–3; 20]: для яких дослідницьких завдань ця праця потрібна, кому вона буде корисна і яке місце займає серед доступної літератури.

Найвиразніше це видно в рецензії Е. Тейлор Taylor на «The Fine Art of Fashion Illustration» Дж. Робінсон і Г. Калві. Рецензентка характеризує не лише зміст книги, а й її потенційну аудиторію та можливості використання для історії мистецтва, матеріальної культури й моди. Водночас вона застерігає, що книга є радше вступом до теми (табл. 1: 1.51.1). Аналогічні риси має, наприклад, рецензія П. Бірд на «The Dress Detective. A Practical Guide to Object-Based Research in Fashion» І. Міди й А. Кім. Особливо важливо, що практичні чеклісти для спостереження й осмислення визначаються як інструменти, потенційно корисні для майбутньої роботи з музейними колекціями (табл. 1: 3.51.1). Отже, читач отримує відповідь не лише на питання «про що ця книга?», а й «чи потрібна вона мені як досліднику?» та «для чого потрібна?».

А навігаційна функція перетворює рецензійний розділ на своєрідну систему професійної орієнтації у літературі з історії костюма.

Методологічна функція виникає тоді, коли рецензія переходить від оцінювання результату до оцінювання способу виробництва знання [1–3; 20]. Це добре видно в рецензіях на видання, присвячені предметно орієнтованому дослідженню, музейному зберіганню, консервації, реконструкції та кураторству. Наприклад, П. Сінгер у рецензії на «Refashioning and Redress: Conserving and Displaying Dress» (ред. М. Брукс і Д. Д. Істоп) аналізує співпрацю кураторів і консерваторів, значення фізичного дослідження предмета, документації та міждисциплінарних методів для інтерпретації історичного одягу (табл. 2: 14.52.2). Р. Квінтон у рецензії на «Managing Costume Collections: An Essential Primer» Л. Кофі-Вебб оцінює книгу вже як інструмент практичної організації роботи з колекціями, включаючи документування, середовище зберігання, експонування й ресурси для подальшої роботи (табл. 1: 11.51.2). Н. Е. А. Таррант у рецензії на «Clothing Art: The Visual History of Fashion, 1600–1914» А. Рібейро особливо наголошує на необхідності зіставляти художні зображення одягу зі збереженими реальними предметами, бо художник не завжди відтворює костюм буквально (табл. 1: 2.51.2). Таким чином, через оцінку конкретної книги формується методологічне правило роботи з одним із ключових видів джерел в історії костюма.

Отже, через рецензійний розділ до наукового поля входять не лише нові об'єкти дослідження, а й нові способи їх бачення, опису, збереження, реконструкції та інтерпретації. Це особливо важливо для історії костюма з її широким міждисциплінарним контекстом.

Легітимаційна функція вона виникає тоді, коли критично-оцінювальна функція рецензії переходить у визначення того, які предмети, напрями, методи й дослідницькі проблеми заслуговують на включення до дисциплінарного поля [1–3; 20]. Показовою є рецензія Е. Тейлор на «The Fine Art of Fashion Illustration» Дж. Робінсон і Г. Калві. Рецензентка не просто оцінює книгу, а фактично підтримує необхідність ставитися до модної ілюстрації як до серйозного предмета дослідження (табл. 1: 1.51.1), сприяючи легітимації візуальної ілюстрації як джерела з історії костюма.

У рецензії А. О'Ніла на «The Birth of Cool. Style Narratives of the African Diaspora» одяг постає джерелом для дослідження африканської діаспори, ідентичності, міграції, раси та культурної пам'яті (табл. 1: 10.51.2). Тож рецензія легітимує розширення предметного поля історії костюма за межі власне історії моди.

Рецензія Дж. Річардсон на «French Fashion, Women & The First World War» (ред. М. Басс-Крюгер і С. Куркджян) демонструє значення історії костюма для ширшого вивчення Першої світової війни та жіночого досвіду (табл. 4: 1.54.2). У цьому разі рецензія фактично легітимує історію костюма як основи для ширших історичних досліджень.

У рецензії Ю. Лі на «Fashion in Multiple Chinas: Chinese Styles in the Transglobal Landscape» (ред. В. Лінг і С. Сегре-Рейнах) особливе значення надається деколонізації модного дискурсу, транснаціональним зв'язкам, подоланню уявлення про Китай як переважно місце виробництва модних речей і включенню локальних та глобальних перспектив (табл. 4: 10.54.1). Отже, рецензія стає частиною зміни дисциплінарної оптики.

Коригувальна функція найбільш безпосередньо випливає з критично-оцінювальної. Але її значення ширше за вказівку на недоліки [1–3; 20]. Рецензент фактично демонструє, що саме в праці потребує іншого підходу. Найпереконливішим прикладом є рецензія С. Норс на «Historical Style: Fashion and the New Mode of History, 1740–1830» Т. Кемпбелла, де крім констатації слабких місць перевіряється доказовість центральної тези, звертається увага на недооцінку антикваріанізму, портретної гравюри й театрального костюма (табл. 2: 4.52.2). Ще більш показовою є рецензія Н. Міхаіли на «Making Working Women's Costume: Patterns for

Clothes from the Mid-15th to Mid-20th Centuries» Е. Френдшіп, де рекомендації з удосконалення стосуються оформлення належних посилань, розмежування документованих фактів і авторських суджень, а також посилення джерельної основи реконструкцій (табл. 3: 3.53.1). Тобто рецензії фактично встановлюють вимоги до доказовості реконструктивного дослідження й наводять для цього практичні вказівки.

Програмна функція виникає тоді, коли рецензент, аналізуючи книгу, фактично формулює питання, які ще треба дослідити, називає недостатньо розроблені аспекти або вказує, куди може рухатися дисципліна загалом [1–3; 20]. Непоодинокими є приклади, коли програмну функцію проголошено відкрито. Так, Е. Тейлор у рецензії на «The Fine Art of Fashion Illustration» Дж. Робінсон і Г. Калві прямо сподівається, що книга стимулюватиме подальше дослідження модної ілюстрації (табл. 1: 1.51.1); В. Ісаак у рецензії на «Dolly Tree, A Dream of Beauty» Г. Чепмана наголошує на великому просторі для подальшого дослідження (табл. 2: 11.52.2); К. Валь у рецензії на «Tailored for Freedom. The Artistic Dress around 1900 in Fashion, Art and Society» (ред. М. Хольцгай та І. Еверс-Шульц) прямо говорить про відкриття простору для подальших досліджень (табл. 4: 5.54.1). У багатьох випадках рецензія виходить за межі оцінки конкретної книги та формулює приховану або пряму програму подальших досліджень. Так, у рецензії П. Уолтон Роджерс на «Iconic Costumes. Scandinavian Late Iron Age Costume Iconography» У. Маннерінг особливо наголошено, що систематизація зображень одягу створює хронологічну основу, куди можуть бути вбудовані майбутні знахідки (табл. 2: 1.52.1). Тож рецензія показує потенціал книги не лише для розуміння вже відомих матеріалів, а й для інтерпретації майбутніх археологічних знахідок. Подібний механізм простежується в рецензії В. Ісаак на «Costume in Performance: Materiality, Culture and the Body» Д. Барб'єрі. Рецензентка спочатку локалізує книгу в новому дослідницькому напрямі – історія костюма й вистави, – далі визначає її міждисциплінарні засади, а наприкінці наголошує, що широке охоплення джерел і методів відкриває «myriad» напрямів для подальших досліджень (табл. 2: 10.52.1). Отже, рецензія картографує дослідницьке поле.

До рецензій, яким одночасно притаманні всі п'ять функцій окрім двох базових (навігаційна, методологічна, легітимаційна, коригувальна та програмна), можна віднести 11 текстів (табл. 1: 1.51.1; 6.51.1; табл. 2: 1.52.1; 11.52.2; 14.52.2; табл. 3: 4.53.1; табл. 4: 4.54.1; 5.54.1; 10.54.1; 11.54.1; 5.54.2). П'ять із них сконцентровано у випусках за 2020 р., що може непрямо вказувати на ймовірну еволюцію підходу до рецензування книг для журналу загалом. Ці випадки показують повну реалізацію ланцюга: що читати – як досліджувати – чому це важливо – що в дослідженні потрібно виправити – що досліджувати далі.

Загалом легітимаційна функція виявлена у 83 бібліографічних позиціях рецензій із 84 (98,8%), методологічна – у 76 (90,5%), навігаційна – у 61 (72,6%), коригувальна – у 44 (52,4%), програмна – у 26 (31,0%). За кількістю одночасно реалізованих функцій 33 позиції (39,3%) виконують чотири функції, 26 (31,0%) – три, 11 (13,1%) – дві, а 11 (13,1%) усі п'ять. Лише три позиції (3,6%) монофункціональні. Тож рецензійний розділ «Costume» постає не лише як механізм оперативного інформування та професійної оцінки нової літератури, а й як інструмент навігації, методологічної орієнтації, дисциплінарної легітимації, критичного коригування та програмування подальших досліджень.

Висновки. Рецензійний розділ Costume у 2017–2020 рр. був не допоміжним інформаційним сегментом журналу, а важливим механізмом виробництва, оцінювання та циркуляції знань з історії костюма. Досліджений корпус дає підстави розглядати його як достатньо репрезентативний для аналізу редакційної та комунікативної практики журналу. Оперативність рецензійної практики «Costume» не зводилася до максимально швидкої реакції, а передбачала підтримання актуальності видання в професійній дискусії за умов достатньої аналітичної дистанції.

Аналіз авторського складу засвідчив поєднання широкого кола залучених фахівців із невеликим стабільним ядром активних рецензентів. Це свідчить про взаємодію редакційної координації та ширшого професійного експертного середовища. Повторне залучення окремих авторів було пов'язане переважно з відповідністю їхньої професійної компетентності певним тематичним і методологічним сегментам рецензованої літератури. У рецензіях поряд із базовими інформаційною та критично-оцінювальною функціями систематично реалізуються навігаційна, методологічна, легітимаційна, коригувальна й програмна. Їх співвідношення показує, що рецензія в «Costume» переважно не обмежується повідомленням про зміст книги або загальною оцінкою її наукової вартості. Вона орієнтує дослідника в новій літературі, демонструє способи роботи з джерелами й матеріалом, визначає місце нової проблематики в дисциплінарному полі, фіксує недоліки та пропонує напрями їх подолання, а в окремих випадках безпосередньо формулює перспективи досліджень. Кількісні результати підтверджують переважання саме такого багатофункціонального типу. Загалом рецензійна практика «Costume» може бути інтерпретована як форма вторинного виробництва наукового знання, коли рецензент не лише реагує на вже опубліковане дослідження, а й визначає способи його прочитання, межі його наукової цінності та можливості подальшого використання. Особливе значення має те, що через рецензії до професійного поля вводяться не лише нові книги, а й нові джерела, методи, об'єкти та дослідницькі оптики. У цьому сенсі рецензійний розділ бере участь в організації самої структури дисциплінарного поля історії костюма.

Перспективним насамперед є розширення хронологічних меж аналізу для визначення тривалої динаміки рецензійної практики. Окремого дослідження потребує порівняння «Costume» з іншими спеціалізованими журналами з історії костюма, моди, матеріальної культури та музейних студій, що дасть змогу встановити специфічні й загальні моделі організації книжкової рецензії. Перспективним є також окреслення тематичної, географічної та хронологічної структури рецензованої літератури, а також аналіз видавничих і авторських мереж.

Особливо продуктивним може стати дослідження коригувальної та програмної функцій рецензій: типологізація зауважень рецензентів, рекомендацій із удосконалення дослідницьких практик і пропозицій щодо напрямів подальшої роботи. Це, своєю чергою, відкриває можливість перевірити, наскільки сформульовано в рецензіях дослідницькі перспективи були реалізовані в наступній науковій літературі. Такий підхід дав би змогу перейти до вивчення реального впливу рецензій на розвиток історії костюма.

Використання штучного інтелекту. Під час підготовки статті інструменти штучного інтелекту використовувалися виключно для мовного редагування, перевірки граматики, перекладу або інших допоміжних завдань, без використання згенерованих ними об'єктів як результатів академічної діяльності.

Література

1. Касянчук В. О. Типи наукових публікацій у рейтингових журналах гуманітарної тематики. *Наука України у світовому інформаційному просторі*. 2016. Вип. 13. С. 103–113. DOI: https://doi.org/10.15407/akademperiodyka.321.103

2. Ясь О. Рецензія у науковій творчості історика: проблеми різновидів та функціонального призначення. *Україна модерна.* 2007. Т. 12, Вип. 1. С. 97–128.

3. Obeng-Odoom F. Why Write Book Reviews? *Australian Universities' Review*. 2014. Vol. 56, № 1. P. 78–82.

4. About this Journal. URL: https://surl.li/ivhbxl

5. Costume. URL: https://costumesociety.org.uk/journal

6. Costume. URL: https://www.euppublishing.com/journal/cost

7. Saunders A. Editorial Forty Years On... *Costume*. 2005. P. VII–X. https://doi.org/10.1179/cos.2005.39.1.vii

8. Cumming V., Kim A. Editorial. *Costume*. 2015. Vol. 49, Issue 1. P. 1–2. DOI: https://doi.org/10.1179/0590887614Z.00000000068

9. Stewart I. Costume – The Journal of the Costume Society: Past, Present and Future. *Costume*. 2011. Vol. 45, № 1. P. 1–7. DOI: https://doi.org/10.1179/174963011X12978768537410

10. Kim A. A Life in Costume: How the Journal Recorded the Costume Society. *Costume*. Volume 49, Issue 2. DOI: https://doi.org/10.1179/0590887615Z.00000000077

11. Cumming V. Fifty Articles for Fifty Years Pages. *Costume*. 2015. Vol. 49, Issue 1. P. 91–99. DOI: https://doi.org/10.1179/0590887614Z.00000000067

12. Book Reviews. *Costume*. 2017. Vol. 51, Issue 1. P. 134–143.

13. Book Reviews. *Costume*. 2017. Vol. 51, Issue 2. P. 246–267.

14. Book Reviews. *Costume*. 2018. Vol. 52, Issue 1. P. 135–152.

15. Book Reviews. *Costume*. 2018. Vol. 52, Issue 2. P. 290–307.

16. Book Reviews. Costume. 2019. Vol. 53, Issue 1. P. 126–142.

17. Book Reviews. Costume. 2019. Vol. 53, Issue 2. P. 284–297.

18. Book Reviews. *Costume*. 2020. Vol. 54, Issue 1. P. 151–164.

19. Book Reviews. Costume. 2020. Vol. 54, Issue 2. P. 272–281.

20. Lee A. D., Green B. N., Johnson C. D., Nyquist J. How to Write a Scholarly Book Review for Publication in a Peer-Reviewed Journal: a Review of the Literature. *The Journal of Chiropractic Education.* 2010. № 24 (1). P. 57–69. DOI: https://doi.org/10.7899/1042-5055-24.1.57

21. Front Matter. *Costume*. 2017. Vol. 51, Issue 1. P. 2. URL: https://surl.li/bgkkuf

References

1. Kasianchuk, V. O. (2016). Typy naukovykh publikatsii u reitynhovykh zhurnalakh humanitarnoi tematyky [Scientific Publication Types in Humanities' Journals]. *Nauka Ukrainy u svitovomu informatsiinomu prostori,* 13, 103–113. https://doi.org/10.15407/akademperiodyka.321.103 [in Ukrainian].

2. Yas, O. (2007). Retsenziia u naukovii tvorchosti istoryka: problemy riznovydiv ta funktsionalnoho pryznachennia [The Review in the Historian's Scholarly Output: Problems of Type and Functional Designation]. *Ukraina moderna,* 12(1), 97–128 [in Ukrainian].

3. Obeng-Odoom, F. (2014). Why write book reviews? *Australian Universities' Review,* 56(1), 78–82.

4. About this Journal. Retrieved from: https://surl.li/ivhbxl

5. Costume. Retrieved from: https://costumesociety.org.uk/journal

6. Costume. Retrieved from: https://www.euppublishing.com/journal/cost

7. Saunders, A. (2005). Editorial: Forty years on... *Costume*, 39(1), VII–X. https://doi.org/10.1179/cos.2005.39.1.vii

8. Cumming, V., & Kim, A. (2015). Editorial. *Costume,* 49(1), 1–2. https://doi.org/10.1179/0590887614Z.00000000068

9. Stewart, I. (2011). Costume – The Journal of the Costume Society: Past, present and future. *Costume*, 45(1), 1–7. https://doi.org/10.1179/174963011X12978768537410

10. Kim, A. (2015). A life in Costume: How the journal recorded the Costume Society. *Costume*, 49(2). https://doi.org/10.1179/0590887615Z.00000000077

11. Cumming, V. (2015). Fifty articles for fifty years pages. *Costume*, 49(1), 91–99. https://doi.org/10.1179/0590887614Z.00000000067

12. Book Reviews. (2017). *Costume*, 51(1), 134–143.

13. Book Reviews. (2017). *Costume*, 51(2), 246–267.

14. Book Reviews. (2018). Costume, 52(1), 135–152.

15. Book Reviews. (2018). *Costume*, 52(2), 290–307.

16. Book Reviews. (2019). *Costume*, 53(1), 126–142.

17. Book Reviews. (2019). *Costume*, 53(2), 284–297.

18. Book Reviews. (2020). *Costume*, 54(1), 151–164.

19. Book Reviews. (2020). *Costume*, 54(2), 272–281.

20. Lee, A. D., Green, B. N., Johnson, C. D., & Nyquist, J. (2010). How to Write a Scholarly Book Review for Publication in a Peer-Reviewed Journal: A Review of the Literature. *The Journal of Chiropractic Education*, 24(1), 57–69. https://doi.org/10.7899/1042-5055-24.1.57

21. Front Matter. (2017). *Costume*, 51(1), 2. Retrieved from: https://surl.li/bgkkuf

Дата першого надходження статті до видання: 14.08.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 10.09.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 13.11.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)